

ДО ПИТАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

О.В. Попко, Я.Я. Мальчик

Національний університет водного господарства та природокористування,
o.v.popko@nuwm.edu.ua, malchyk_em17@nuwm.edu.ua

Розвиток економіки України в умовах посилення міжнародної інтеграції багато в чому обумовлюється наявністю в структурі країни потенційно конкурентоспроможних на світовому ринку галузей промисловості та їх спроможністю своєчасно реагувати на економічні, технічні й інформаційні зміни [4, с. 241].

Згідно позиції західного економіста Ф.Адамса, до ключових факторів інтеграції світової економіки відносяться: випереджальне зростання міжнародної торгівлі у порівнянні зі зростанням ВВП, збільшення фінансових і людських потоків між країнами в динаміці, доступність та обмін знаннями й інформацією [6, р.53].

Графічне представлення зовнішньоторговельного балансу України в період з 2005 по 2017 роки наведено на рис. 1.

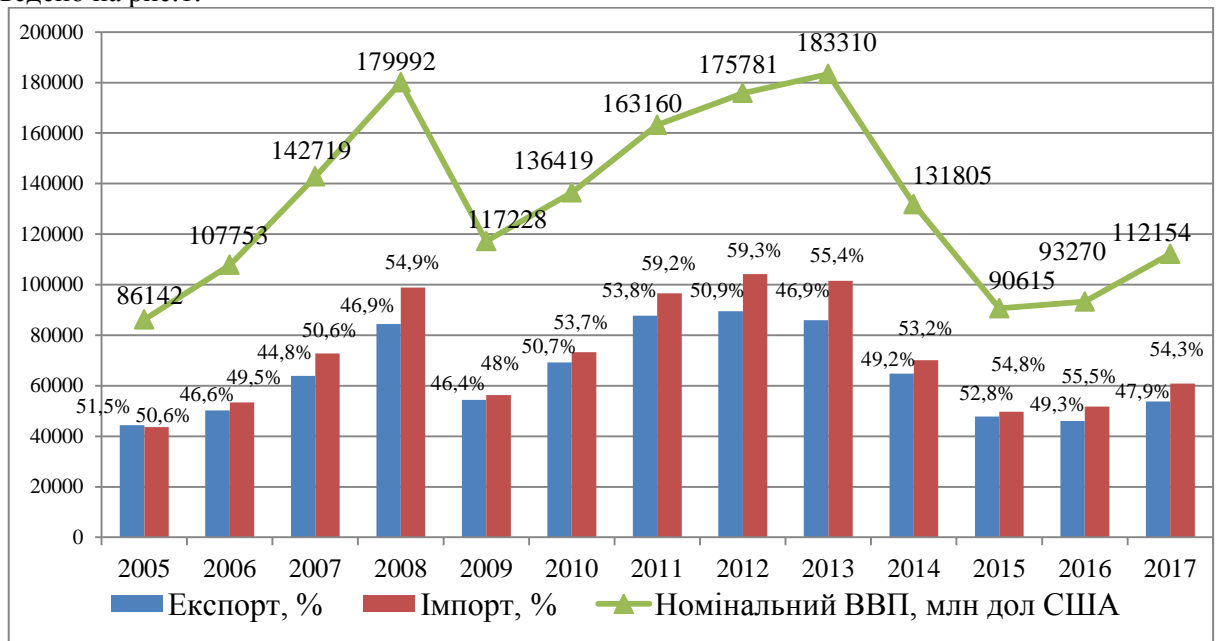

Рисунок 1 – Зовнішньоторговельний баланс України з 2005 по 2017 роки

Джерело: розроблено автором [3]

За даними досліджень спостерігається коливання обсягів експортно-імпортних операцій упродовж 2005-2017 років, при чому імпорт в Україну протягом останніх років «хронічно» випереджає експорт, а розрив між експортом та імпортом знаходиться в межах 6-8 відсотків, що характеризується від'ємним сальдо торгового балансу. При цьому частка експорту в ВВП знаходиться в межах 50 відсотків. Починаючи з 2012 року негативна тенденція щодо скорочення експорту в 1,7 рази з 89437 млн дол США до 53722 млн дол США в 2017 році, корелює із зменшенням рівня ВВП країни з 175781 млн дол США до 112 млрд дол США.

Критичними виявилися значення ВВП 2009 року, що було зумовлено глобальною фінансовою кризою, та 2014 року, що пов'язано з початком військових дій на сході країни. Так, у 2009 році значення ВВП знизилось на 62765 млн дол США, що склало майже 35% у порівнянні з значенням 2008 року до рівня 117228 млн дол США. З 2010 по 2013 роки включно спостерігалась позитивна динаміка зростання річних значень ВВП з темпами приросту в 16,4%, 19,6%, 7,7%, 4,3% відповідно. При цьому значення ВВП 2013 року перевищило максимальне докризове значення 2008 року на 2,3%. Упродовж 2014-2015 років, з початком військових дій на сході України, відбулося стрімке падіння значення ВВП майже в два рази. Та вже з 2016 року спостерігаємо поступову стабілізацію ВВП – приріст на 2,9% в 2016 році та на 20,2% в 2017 році. При цьому річний ВВП України 2017 року склав 112154 млн дол США, що становить 0,15% світового ВВП.

Отже більша половина економіки України формується за рахунок експорту, 80% якого, на жаль, сировинний. Тому одним із пріоритетних стратегічних завдань в найближчі п'ять-десять років має стати долучення України до міжнародних мереж створення доданої вартості.

Структуру експорту з України в 2018 році за видами товарів наведено на рис.2.

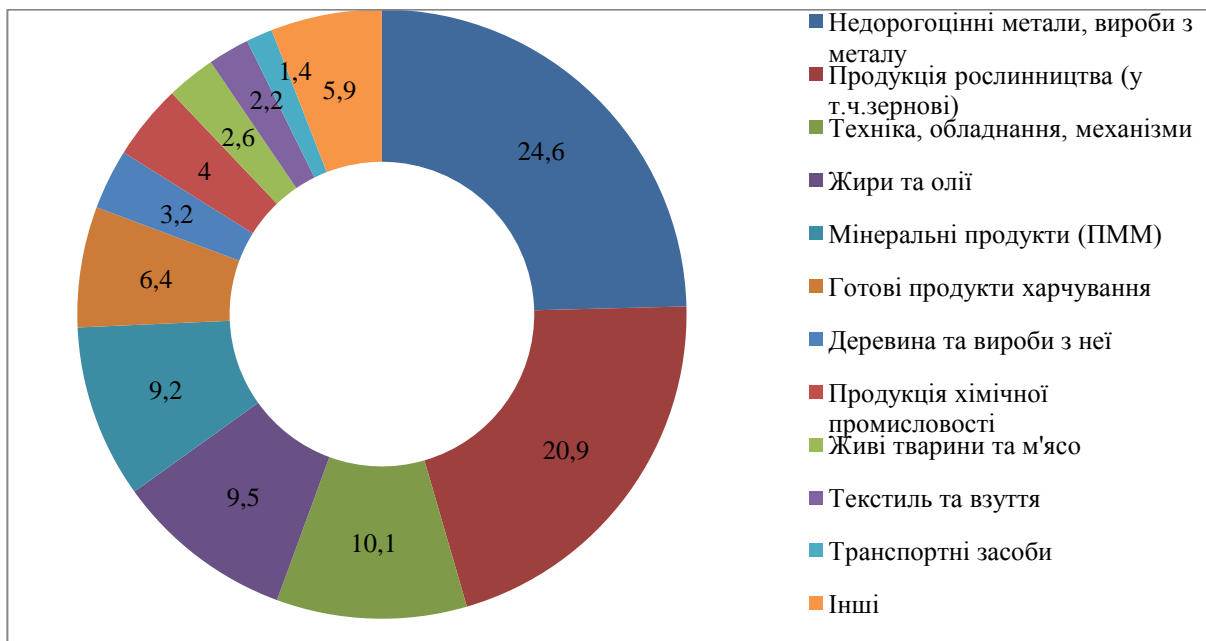

Рисунок 2 – Структура експорту з України 2018 року, %

Джерело: [1]

Як бачимо, більшу частку експорту України забезпечили продукція металургійної та аграрної промисловості, основними покупцями якої є Польща, Німеччина, Італія, Туреччина і Нідерланди. Разом з тим, втративши ринки Росії та багатьох країн-учасниць Митного союзу, Україна намагається диверсифікувати експорт, збільшивши присутність на ринках Європейського Союзу, країн Азії, створивши зони вільної торгівлі з Канадою та Ізраїлем [5, с.3].

В умовах членства України з травня 2008 р. у СОТ, а також підписання та ратифікації 16 вересня 2014 року Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом стає все більш актуальною проблема вивчення зовнішньоекономічних аспектів розвитку найбільш перспективних експортоорієнтованих галузей економіки України [4, с.285]. Задля цього, у грудні 2017 р. Уряд затвердив Експортну стратегію України [2]: Дорожню карту стратегічного розвитку торгівлі на період 2017—2021 рр., яка передбачає створення умов для розвитку сфер торгівлі з метою диверсифікації експорту українських товарів та послуг, підтримку експорту з боку держави; підвищення рівня знань та навичок, необхідних підприємствам для здійснення міжнародної торгівлі. До перспективних сек-

торів економіки України віднесено: 1) сектор інформаційно-комунікаційних технологій; 2) сектор креативних послуг; 3) сектор туризму; 4) сектор технічного обслуговування та ремонту повітряних суден; 5) сектор виробництва запасних частин та комплектуючих виробів для аерокосмічної та авіаційної промисловості; 6) сектор машинобудування; 7) сектор харчової промисловості. У рамках Експортної Стратегії 2017-2021 рр. було затверджено перелік нових перспективних ринків, які зможуть замінити традиційні експортні ринки, доступ на які ускладнено через політичну ситуацію. До ТОП-20 ринків, крім країн ЄС, віднесено: Єгипет, Індію, Білорусь, Грузію, Молдову, Іран, Саудівську Аравію, Китай, Японію, США, Канаду, Швейцарію та Бангладеш [2].

Подальший розвиток експорту товарів і послуг матиме велике значення для економічного зростання країни та прискорення її міжнародної інтеграції. За умови забезпечення стабільної політичної та соціальної ситуації в Україні, на думку експертів, є всі підстави вважати, що експорт зростатиме, а частка імпорту зменшуватиметься вже у короткостроковій перспективі. Вагомий експорт конкурентоспроможних галузей вітчизняної економіки сприятиме зростанню ВВП, сукупного попиту, створенню робочих місць, припливу іноземної валюти до України, що своєю чергою сприятиме розвитку внутрішнього ринку.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Експортна стратегія України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2410968-eksporna-strategia-ukraini-mert-pocav-drugij-etap-rozrobki.html>.
3. Мінфін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/eximp/>
4. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації: колективна монографія/ кол. Авт.; за ред. проф. А. П. Голікова, проф. О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 347 с.
5. Хто перетворить Україну на країну з доданою вартістю // Бізнес. – К.: ТОВ «Український Бізнес Хаб», 2019.
6. Adams F.G. Globalization, Today and Tomorrow. – London and New York, 2011. -221 P.